

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ЯНА ЯНГИ ЕРЛАР ЎЗЛАШТИРИШ, ФОЙДА-
ЛАНИЛАЁТГАН ЕРЛАРНИНГ МЕЛИОРАТИВ ҲОЛАТИНИ ВА СУВ
БИЛАН ТАЪМИНЛАНИШИНИ ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИ-
ДАГИ ДОҚЛАДЛАР ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАРДепутат Б. У. УСМОНОВ нутқидан
(АНДИЖОН ОБЛАСТ СУГОРИНГ СИСТЕМАЛАРИ
БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ).

Кейинги йилларда Андижон об-
ластада янги ерларни ўзлаштириш
юзасидан анча иш қилинди. Хо-
зири вақтда Марказий Фарғонада
21 минг гектар ер қишлоқ хўжа-
лиги оборотида қиритилди. Тешик-
тош гидроузели, Андижон ва Чор-
тоқ каналларидаги ишпоотлар ҳам-
да кўп миқдорда ўрта ва кичик
гидротехника объектлари қурилади
ва ишга туширилади.

Шу билан бирга область экин
майdonларини янада кенгайтириш
учун катта имкониятларга эга
эканлигини ҳам алоҳида айтиб
ўтириш керак. Ана шу резервларни
тезроқ ишга солиш — энг муҳим
вазифадир. Ер ресурсларидан тў-
лиқ фойдаланиш учун машина ҳу-
сулида сугорилган ривожлантиришга
кўпроқ эътибор бериш лозим. Ма-
шина усулида сугориладиган ер-
ларда мелiorация тадбирларига
ҳажмат қўйилди ва бундай ерлар-
да ўзлаштирилган йилнинг ўзи-
даги мўл ҳосил олиш мумкин, бу-
ндай тажриба кўрсатди.

Янгиқўрган ва Косоний райо-
нларида қарийб 50 минг гектар
майdonни ташкил этган массивга
сув чиқариш керак. Бу майdon-
ларнинг сув билан таъминлани-
шини яхшилаш ва 5-6 минг гек-
тар янги ерларни ўзлаштириш учун
Учқўрган ГЭСи яқинда насос
станцияси қуриш зарур.

Депутат Ж. Х. ХОНАЗАРОВ нутқидан
(ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ
ҲУЗУРИДАГИ СОВХОЗЛАР БОШ
БОШҚАРМАСИНИНГ БОШЛИҒИ).

Кейинги йилларда совхозлар-
нинг республика қишлоқ хўжалик
ишлаб чиқаришидаги салмоғи ан-
ча ортди. Бундан бундан совхозлар
салмоғи тобора ортиб бора беради.
1965 йилгача 152 минг гектар
майdonда фойдаланилмаётган ер-
ларни йирик қурилишлар амалга
ошириш йўли билан ирригация-ме-
лиорация жиҳатидан тайёрлаш
ҳамда ана шу ерларда 20 та янги
совхоз ташкил этиш мўлжалланган.
Шу билан бир қаторда, янги
коллектор-зовур шохобчалари қу-
риш ва мавжуд совхозлардаги
ерларнинг мелiorатив ҳолатини
яхшилаш ва шўрини йўқотиш йў-
ли билан ҳам пахта майdonини та-
тайинлаш кенгайтириш мумкин.

Совхозлар Бош бошқармаси шу
масалаларнинг ҳаммасини юзаси-
дан тегишли комитет тақдирла-
риш ишлаб чиқди. Айни вақтда
экинларнинг сув билан таъминла-
нишини яхшилаш учун барча ма-
жбур резерв ва имкониятларни
аниқлаш ҳамда улардан фойдала-
ниш соҳасидаги ишларни давом
эйтири бериш керак. Ер ости су-
вларида фойдаланиш ана шундай
ката резервлардан биридир.

Бу йил совхозларимиз хўжалик
усули билан салкам 11 миллион
сўмлик ирригация-мелиорация иш-
лари амалга ошириладилар. Би-
ринчи квартал пилани охирида ба-
жарилади. Лекин республика Су-
в хўжалиги министрига жондиди
даъволаримиз бор, бу министрилик
совхозларда коллектор-зовур шох-
обчалари қуриш, каналларнинг

Депутат В. М. РОМАНОВСКИЙ нутқидан

(ТОШКЕНТ ОБЛАСТ ИЖРОИЯ
КОМИТЕТИ РАИСНИНГ УРИНБОСАРИ).

Тошкент области пахта, макка-
жўхори, шол ва бошқа экинлар
учун сугориладиган ер майdonла-
рини кўпайтириш соҳасида катта
имкониятларга эга. Аммо, сув хў-
жалиги қурилиш юзасидан берил-
ган топириқларда сўхасидаги бил-
лан бакаримонда. Эътироф этиш
керакки, область ижроия комитети
сув хўжалиги таъминотларининг
ишларини яхшилаш учун ҳамма
чораларни қўрди, деб бўлмади.
Айни маҳалда партов ва янги ер-
ларни ўзлаштириш юзасидан бел-
гиланган планлар бажарилишга қў-
тангани учун айниқан катта қисми
қишлоқ хўжалиги ва сув хўжали-
ги министриликларини, шунингдек
республика Госплани зиммасига
ҳам тугалди.

Област таъминотлари 1961
йилда экин экиш учун 9,5 минг
гектар ана шундай майdonни тай-
ёрлаш ҳақида 1960 йил июль ойи-
лаб тақдир қилган эдилар. Ми-
нистрликлар ва Госплан фақат
ўтган йил денаро ойида зарур
топириқларни белгиладилар. Би-
роқ, бу топириқларнинг ёнига
лойджа-смета ҳужжатлари илова
қилинмади, маблаг бериш ва мо-
дий-техника ресурслари билан таъ-
минлаш йўллари аниқланмади. На-
тижада 1.600 гектар майdon бўй-
ча шу чоқча лойиҳа ва сметада
йўқ. Сув хўжалиги министрилик
Тошкент областадаги ишларнинг
аҳолини 18 апрелда ўз коллегии
мажлисида масхура қараб чиқди.
Янгигина навор қабул қилинган
бўлса ҳам, лекин бу қарор амалда
бажарилмапти. Област таъми-
нотлари 1962 йилда экин экилади-
ган партов ва янги ерларни ў-
злаштириш ҳақидаги тақдирларни
ҳозирда қараб чиқишни илтимос
қилади. Бу келаси йили 15,1 минг
гектар ерни ўзлаштириш мумкин.
Чорвоқ сув омбори қурилишини
ирригаторлар қўлдан бери озу қи-
лоб келадилар. Бу ишпоотларни
қурилиш Тошкент областада сал-
кам 60 минг ва Жанубий Қозғис-
толда қарийб 100 минг гектар ер-
ни сугориш, шунингдек ҳозир су-
ғориб келинаётган 340 минг гек-
тар ерда сув таъминоти бўлиб
қолган бўлиши имкониятини бери-
ди. Бу республика ҳукуматидан шу
проблемага ҳал этишни тезлашти-
ришни сўраймиз.

Депутат К. Ё. ЁҚУБЖОНОВ нутқидан
(«ФЕРГАНОВОДСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ
БОШҚАРУВЧИСИ).

Сув хўжалиги қурилиш маса-
лаининг Ўзбекистон ССР Олий
Совети сессиясида муҳокама қи-
ли-
наётганлиги партия ва ҳукумат бу
ишга нақадар жиддий аҳамият бе-
лаётганликлари яна бир марта

яққол кўрсатиб турибди. Марказий
Фарғона ерларини ўзлаштириш со-
ҳасида иш олиб бораётган «Фер-
гановодстрой» трестининг коллекти-
ви сессия арасида маълум иш-
лаб чиқариш ютуқларини қўлга
киритди. Барча қурилиш-монтаж
бошқармалари ва саноат корхона-
лари беш ойлик қурилиш пилани
ни муддатидан олдин адо этди
ҳамда 1961 йилда экин экилади-
ган 2 минг гектар ерни тайёрлаб
бериш ҳақидаги топириқни ба-
жарили.

Ҳозирги вақтда 1962 йилда экин
экиладиган янги ерлар тахт қилин-
моқда. 25 та комплекс бригада
ташкил этилиб, улар барча зарур
ер қазихи техникаси, кран асбо-
блари, бетон қорин установкалари
ва бошқа ускуналар билан таъ-
минланди. Катта Фарғона канал-
ли реконструкция қилиш юзасидан
катта иш амалга оширилди, Кар-

кидон сув омборининг биринчи
навбатини қуришга киришилди.
Бироқ, трест ишида ҳали бир
қанча камчилик ва нуқсонлар бор.
Биз ер қазихи машиналаридан
фойдаланишни яхшилашда тўқдан
бурилиш исай олганимиз йўқ. Кўп
ҳолларда янги ерларни тайёрлаш
комплекс суратда олиб борила-
тир, ишлар чала-чўлада ўтказил-
моқда.

Марказий Фарғонанинг ўзлаш-
тирилган массивларида 19 та ян-
ги колхоз ва совхоз ташкил этил-
ган, улардан қўли ўзининг обод-
лиги ва ишлаб чиқариш даражаси
жиҳатидан ҳозирдаёқ водийнинг
маданий зонасидаги хўжаликлар
дан қўлимайди. Бу эса, Марка-
зий Фарғонанинг қўриқ ерлари на-
қадар улкан имкониятларга эга
эканлиги яққол кўрсатиб турибди.
Бизнинг олдимизда Марказий Фар-
ғонанинг бўш ётган барча ерлари-

ни 1965 йил охирига қадар бата-
мом ўзлаштиришга таъминлашдек
масъулиятли вазифа қўйилган.

1960 йилда 12.300 гектар ер
тайёрлаган бўлсак, бу йил эса, 15
минг гектар ерни тайёрлашимиз
керак бўлса 1962 йилдан бошлаб
йил сайин ўрта ҳисобда 27 минг
гектардан янги ер тайёрлаб бори-
шимиз талаб этилади. Бу вазифа-
ни бажармоқ учун ер қазихи те-
хникасининг микдорини кўпайти-
риш, уй-жой ва маданий-маиший
муассасалар қуриш суръатини жа-
даллаштириш зарур. Бу олим-
лардан катта ёрдам кутимиз.
Улар масални қўларни дастах-
намаб қўлиш проблемасини ҳал
этиб бермоқлари керак.

Янги ерларни ўзлаштириш —
умумхалқ ишидир. Биз партияни-
нинг навбатдаги XXII сессияни
муносиб меҳнат совғалари билан
қутиб олиш учун ҳамма чоралар-
ни кўраимиз.

Пахта, маккажўхори ва бошқа
қишлоқ хўжалик экинларидан мут-
тасил мўл ҳосил олиш учун об-
ластада ирригация системаларида
сув тўплашни кўпайтиришга ва су-
ғориладиган ерларнинг мелiorатив
ҳолатини яхшилашга қаратилган
тадбирларнинг бутун бир комплек-
сини амалга ошириш зарур. Тў-
ққун каналли қўрилиш масаласи-
ни тезроқ ҳал этиш керак. Кўп
коллектор қурилишини тезроқ ту-
галлаш, республикаларо Даре-
лик коллекторини реконструкция
қилишни тезлаштириш, Амударё-

да сувнинг қирғоқни ялаб кетиши-
га қарши таъсирли кураш олиб
бориш, Жар, Тахтақўриш ва бош-
қа йилон массивларини сув билан
таъминлаш зарур.

Хоразм областининг меҳнаткаш-
лари қишлоқ хўжалик маҳсулот-
лари етиштириш ва давлатга со-
тиш юзасидан ўз зиммасига олган
юксак социалистик мажбуриятла-
рини шараф билан бажариладилар
ва КПСС XXII сессияни муносиб
қутиб оладилар, деб Олий Совет-
ни ишпоотиришга ийозат бергай-
сиз. (Қарсақлар).

Н. МАТЧОНОВ нутқидан

(БУХОРО ОБЛАСТ ИЖРОИЯ
КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ).

Бухоро область қишлоқ хўжа-
лиги меҳнаткашлари КПСС Марка-
зий Комитети январь Пленуми қар-
орларини турмушга таъин эти
бориб етти йилликнинг учинчи
йилида қишлоқ хўжалик маҳсулот-
лари етиштириш кўпайтириш
учун ички резервлардан фойдала-
ниш соҳасида айрим ишларни қи-
лдилар. Бироқ, шунинг айтиш керакки,
Бухоро области пахта ва бошқа
экинларнинг юқори сифатли
навларини етиштириш учун мўл-
қўл имкониятларга эга бўлишга
қарамай, ҳозирча ҳосилдорлик жи-
ҳатидан паст даражада қолиб кел-
моқда. Ерларнинг сув билан янги
таъминланмаганлиги ва сугорил-
адиган ерлар мелiorацияни қон-
каризи аҳолида эканлиги бунинг
асосий сабабларидан биридир.

Биз 1961 йилги вегетация да-
врида ерларнинг сув билан таъми-
нланишини яхшиламоқ учун бир
қанча ишлар қилмоқчимиз. Кол-
лектор шохобчаларига 30 та кучли
насос ўрнатишга, салкам 300 та
кўлдан фойдаланишга қарор
қилимиз. Лекин Аму-Қорақўл кана-
лини тезроқ битказиб ишга туши-
риш ҳал қилувчи аҳамиятга эга
бўлади. Шунга қарамай, асосан
маблаг ер қазихи техникаси ва
турли материаллар етишмаслиги
оқсида бу қандала қурилиш иш-
лари жуда секин бормоқда. Биз
Ўзбекистон ССР Министрлар Со-
ветидан мазкур масалани қараб
чиқишни сўраймиз. Каналларда
сувнинг ерга шимилли кетиши ва
исроф бўлишига қарши кураш

олиб бориш соҳасида ҳам катта-
катта тадбирларни амалга оши-
риш керак.

Шунингдек биз Ўзбекистон ССР
Министрлар Советидан республика
Су-в хўжалиги министрига зимма-
сига Навоий ва Тошроёт гидро-
узеллари қурилишига қирғишчи
вазифасини топириқини илтимос
қиламиз. Бу гидроузелларнинг қу-
рилиши каналларнинг 100 минг
гектар ерда сув берадиган бош
тақсимлаш ишпооти ишини кескин
яхшилайдиган ҳамда қўшимча рави-
шда салкам 10 минг гектар янги ер-
ни ўзлаштириш имкониятини бери-
ди. Ерларнинг шўрини йўқотиш
ишларини пиланлаштиришга тўдан
яхшилаш зарур.

Пахтачиларни ривожлантириш
сугориладиган ерларнинг мелiorа-
тив ҳолатини яхшилаш билан ҳам
барчаси боғлиқдир. Ҳолбунки, ма-
жбур коллектор-зовур шохобчалари
областа сизот сувларини пастга
туширишни мўлжал таъминлаш эта-
мидир. Бу соҳада ҳали кўп ишлар
қилиш керак.

Бухоро область қишлоқ хўжа-
лиги меҳнаткашлари қишлоқ хўжа-
лиги ишлаб чиқаришининг барча
тармоқларини кескин юксалтириш
юзасидан КПСС Марказий Коми-
тети январь Пленуми қўлган вази-
фаларни бажариш учун бутун қу-
рабратларини сарфлайдилар ва ол-
ган социалистик мажбуриятларини
шараф билан бажариладилар, деб Ўз-
бекистон ССР Олий Советини
ишпоотиришга рухсат этгайсиз.
(Қарсақлар).

Депутат Э. ИСРОЙЛОВА нутқидан

(АНДИЖОН ОБЛАСТ, ИЗБОСКАН РАЙОНИДАГИ
«КОММУНИЗМ» КОЛХОЗИНИНГ РАИСИ).

Партияимиз Марказий Комитети
сўнгги Пленумларининг қарорлари
бизга қишлоқ хўжалик ишлаб чи-
қаришнинг ривожлантиришнинг
асосий йўлларини кўрсатиб берди.
Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари
январь Пленуми кўрсатмаларини
амалга ошира бориб, КПСС XXII
сессияни янги меҳнат зафарлари
билан қутиб олишга ҳозирланмоқ-
далар.

Бизнинг Избоскан районимиз
янги ерларни ўзлаштириш ва экин
майdonларини кенгайтириш жиҳа-
тидан Андижон областада етакчи
ўрнлардан бирини эгаллайди.
1953 йилдан 1960 йилга қадар
565 гектар ер ўзлаштирилди.
Сўнгги етти йил мобайнида «Моск-
ва» колхоз 95 гектар партов ва
бўз ерни ўзлаштирди. Бундан таш-
қари, янги коллектор ва зовур шох-
обчалари қурилганлиги тўғрисида,
225 гектар ернинг захи қорчи-
либ, ҳозир бу майdonларга чигит
ҳамда маккажўхори экиб келин-
моқда.

Колхоз янги ўзлаштирилган ер-
лардан қўлпаб даромад олмақда.
Етти йил мобайнида мелiorация
ишларига 85 минг сўм сарфланган
бўлса, худди ана шу даража
йили майdonлардан олганин қи-
лоқ хўжалик маҳсулотларини со-
тиш ҳисобига 233 минг сўм даро-
мад қилинди.

Янги ерларни ўзлаштириш
суръатларини кўпайтириш, ер ва
сув ресурсларидан максимал фой-

даланиш масаласи сессия муҳока-
масига жуда ҳам ўз мавридига
партикланган. Бизнинг районимиз
Марказий Фарғона ерларида «Ок-
тябрь 40 йиллик» колхозни ҳамда
учта кўнча бригада ташкил этди.
Улар ҳозирдаёқ 1 минг гектардан
ортиқ ерни ўзлаштириб, пахта,
маккажўхори, шол ва бошқа экин-
лар етиштирмоқдалар. Ер текис-
ловчи меҳнатқилар янада кўпроқ
бўлганда қўриққа тағин ҳам кент
кўлмада ҳукум бошлаш мумкин
бўлур эди.

Районимиздаги барча колхозлар
ёки зовурлар қуриш йўли билан
ҳозирги вақтда зовурлар эгаллаб
ётган ерлардан ҳам фойдаланиш
имкониятини эгалладилар. Бу эса,
экин майdonларини лия 300-400
гектар кенгайтириш имконини бери-
ди. Ана шу ерларни ўзлашти-
риш сугорилиш каналлари ва бошқа
ишпоотлар қуриш учун қўшимча
маблаглар сарфлашни талаб қи-
лади. Биз Ўзбекистон Министрлар
Советидан республика Госплани
ва Су-в хўжалиги министрига

зиммасига техника лойиҳалари ту-
зиш ва ишларни ташкил этишга
зарур меҳнатқилар ва қурилиш
материаллари билан таъминлашга
бизга ёрдам бериш вазифасини
топириқини илтимос қиламиз.
Янги ерларни ўзлаштиришнинг
жадаллаштириш билан биз етти йил-
лик пиланда қўйилган вазифалар-
нинг тўла-тўқис бажарилишини
таъминлаймиз. (Қарсақлар).

Депутат А. ДИЁРОВ нутқидан

(ШҲҲҲ РАЙОН ИЖРОИЯ
КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ)

Партия ва ҳукумат ирригация
ва мелiorацияни яхшилаш тўғри-
сида ҳамма сўр ғамхўрлик қилиб
бормоқдалар. Ўртоқ Н. С. Хруш-
чев КПСС Марказий Комитети-
нинг январь Пленумида сўзлаган
нутқида ирригация ва мелiorация-
ни ривожлантиришга катта эъти-
бор берди. Бу эса ҳаммамизни бе-
кор ётган ерларга сув чиқариш ва
уларни сугориш соҳасида янги
муваффақиятларга йлҳомлантирди.

Ўзбекистоннинг жанубида жой-
лашган Сурхондарё области ўзи-
нинг жуда яхши иқлим шароити
билан бошқа областлардан фарқ қи-
лади. Сурхондарё областада жуда
кўп ресурслар бор. Сугориладиган
майdonларни кенгайтириш соҳаси-
даги ишлар бошлангич кетди. Биз
ҳозир бундай қолдиқлик хотижа
бериш учун ва ўзлаштириш пилани-
ни шу йилнинг биринчи августига
қадар сўзсиз бажариш учун зарур
бўлган чорани кўрмоқдамиз.

Бироқ, янги ва партов ерларни
ўзлаштириш масаласида аҳоли жуда
таъминли эканлигини эътироф
этиш керак. Хозирча ер текисла-
шларини янги 25 процент ба-
жарилиб ва ўзлаштириш учун 721
гектар ер тайёрланди, ҳоло. Биз
ҳозир бундай қолдиқлик хотижа
бериш учун ва ўзлаштириш пилани-
ни шу йилнинг биринчи августига
қадар сўзсиз бажариш учун зарур
бўлган чорани кўрмоқдамиз.

Депутат А. М. АРАКЕЛОВ нутқидан

(ЎЗБЕКИСТОН КП
САМАРҚАНД ОБЛАСТ
КОМИТЕТИНИНГ
СЕКРЕТАРИ).

маган ҳолда пахта-беда алмаш-
лаб экинни жорий қилиш учун об-
ластининг бошқа районларида 40
минг гектарга яқин янги сугорил-
адиган ерни ўзлаштиришимиз за-
рур.

Системадан фойдаланиш коэф-
фициентини ошириш — Зарафшон
водийсини сув билан таъминлашни
яхшилашнинг асосий резервидир.
Бу ердаги ҳамма сув хўжалиги
ишлари ана шунинг назарда тутиб
бажариламоқда.

Биз республика ҳукуматидан
Аму-Бухоро канал қурилишини
тезлаштириш масаласини қараб чи-
қишни сўраймиз. Бу каналнинг
қурилиши Амударё суви ҳисобига
Бухоро области ерларини сугориш-
ни яхшилаш ва Самарқанд обла-
стини сув билан таъминлаш проб-
лемасини ҳал этиш имконини бе-
ради. (Қарсақлар).

лаштириш соҳасида катта ишлар
олиб бориламоқда. Ҳозирги вақтда
қўриқ ерлардаги учта совхозимиз
да 1.100 га яқин ички, механизир-
дор ва мутахассислар ишлаб ту-
рибди, уларнинг қўлини Фарғона,
Андижон ва Тошкент областлари-
нинг колхоз ва совхозлари юборди-
лар. Беш йил ичида биз 155 минг
гектар қўриқ ўзлаштиришимиз ке-
рак. Бу вазифани муваффақият-
ли бажариш учун уй-жой қурилиш-
ни яхшилаш зарур, бу эса ички
кучлари етишмаслигини тугатиш
ёрдам беради.

Пахта майdonларини камайтир-

Депутат Б. Д. КОРЖАВИН нутқидан

(«СРЕДАЗИПРОВ-
ОД» ИНСТИТУТИ-
НИНГ ДИРЕКТОРИ).

Нижига Сергеевич Хрушчев
КПСС Марказий Комитетининг ян-
варь Пленумида сўзлаган нутқида
сугориладиган деҳқончилик маса-
лаларини ниҳоятда батафсил ва
ҳар тарафлама ғаҳил эъти ва
тупунлиги берди. Партия сугори-
ладиган деҳқончиликнинг мутта-
сик мўл ҳосил олишни таъминлаш-
даги, қишлоқ хўжалик ишлаб чи-
қариш маҳсулотлари мўл-қўли-
лигини аюқлаш келтиришдаги ро-
лига шу қадар юксак баҳо берган-
лигини биз, ирригаторлар, ниҳоят-
дада мамун бўлиш ва руҳланиб
кетдик.

Бизнинг пилани хўжалигимиз
қишлоқ хўжалигини ривожланти-
риш суръатлари оё-ҳава инкилди-
рига боғлиқ бўлиб қолганига тоқат
қилиб туролмайди ва турмаслиги
керак.

Биз Сирдарё, Охангарон, За-
рафшон, Қашқадарё ва Сурхон-
дарёда бир қанча сув омборлари
қуридик ва қурамоқ. Лекин бу сув
омборларининг бари сув билан
таъминлашни бир мавсумда тар-
тибга солишга, ҳар қайси йилдаги
сувини қайта тақсимлаб турнишга
мўлжалланган, ҳоло. Бундай сув
омборлари албатта жуда керакли.

Депутат К. КАМОЛОВ нутқидан

(ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН
АССР МИНИСТРЛАР
СОВЕТИНИНГ РАИСИ)

КПСС Марказий Комитети ян-
варь Пленуми бизнинг олдимизга
барча турдаги қишлоқ хўжалиги
маҳсулотларини етиштиришнинг
искин суратда кўпайтиришдан бе-
кор жуда муҳим вазифани қўйди.
Бу вазифани ҳал этиш экин май-
donларини кенгайтиришга, қишлоқ
хўжалик экинларининг ҳосилдор-
лигини оширишга, ерларнинг сув
билан таъминланишини ва мелiorа-
тив ҳолатини яхшилашга кўп
жиҳатдан боғлиқдир.

Сўнгги йилларда мажистрал ва
тармоқ каналлари инженерлик ти-
лида ишпоотлар қуриш, янги ва
бўз ерларни ўзлаштириш юзаси-
дан Қорақалпоғистон АССР ва ай-
рим ишлар қилинди. Сув хўжали-
ги қурилиш қишлоқ хўжалик иш-
лаб чиқаришининг ривожланиш
даражасидан кескин ортда қолмоқ-
да.

Пахта ва бошқа қишлоқ хўжа-
лиқ маҳсулотлари етиштиришнинг
етти йиллик охирига белгиланган
микдорларини ҳисобга олиб, биз
асосан Қирққиз ва Эдиққалъа

каналлардан сув чиқаришни кўпай-
тириш учун насос станцияларига
муҳтокимиз. Тахминот тўғриси
иш масаласини тезлик билан ҳал
этиш зарурдир. Бу эса дарёдан
етарли миқдорда сув олиб туриш
имкониятини беради, ун қирғон
районларини чап қирғон райони-
ли билан бирлаштириш, ҳалқ хў-
жалиги юқорини таъминин анча
енгиллаштирилади.

Ҳар қайси совхозда экин бир
группа совхозларда ер ўзлашти-
риш, хўжалик ишпооти ирригация
тармоқларини қайта қуриш, ер те-
киш ишлари билан шугулланида-
ган машина-мелiorация отрядлари
вуқудга келтириш ҳақидаги маса-
ла мўлқало тўғри қўйилмоқда.

Қорақалпоғистон меҳнаткаш-
лари ўз олдиларида турган ҳалқ хў-
жалик вазибаларини тўла бажари-
дилар ва жоножон Коммунистик
партияимиз XXII сессияни муносиб
қутиб оладилар, деб сессияни
ишпоотиришга ийозат бергайсиз.
(Қарсақлар).

Лекин номли каналдан сув олиш
мушкуллашиб қолди. Сув хўжали-
ги министрилиги ва каналдан га-
рантияланган миқдорда сув чиқа-
риб туришни таъмин эта оладиган
техника юбормоғи керак. Бошқа

Депутат Ф. Ш. ШАМСУДИНОВ нутқидан

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ҚОНУН ЛОЙИ-
ХАЛАРИ ТАЙЕРЛАШ КОМИССИЯСИНING АЪЗОСИ

ДЕПУТАТ А. С. АБДАЛИН ДОКЛАДИ

«Ишламаган-тйшмаган й д и» — социализмнинг мустақил принциплари. Бизнинг мамлакатимизда меҳнат ҳар бир гражданининг бурчи ва шарафли иши ҳисобланади. Совет кишилари меҳнатни ҳаёт кувончи ва саодати деб биладилар.

Совет ҳокимияти йилларида Коммунист партия коммунизмнинг давлат ва жамоат интизомига, социалистик жамият қонуниларига қўйилган оғир суратда риоя қилувчи миллионларча интизорли буюқларнинг тарбиялаб етиштиришда, ҳозирги вақтда совет кишиларининг бутун фикр-зиқри партия XXII съездининг йил меҳнати гала-балари билан, социалистик экономика ва маданиятни янада кучли суратда юксалтириш билан кутиб олишга қаратилган.

Коммунизмнинг кенг қўрилиши вазирилар ҳал этилаётган ҳозирги пайтда социалистик мусобақанинг социализм вужудга келтирган янги формалари тобора яққол намоён бўлмоқда. муҳим ташаббуслар майдонга келмоқда, ишлаб чиқаришнинг янги янги йилларида мамлакат бўйлаб дорув ёйиладди. Уларнинг кўрсатилган намунаси қалбларга янҳа бағишлаб, кишиларни олға қўймоқда. Мамлакатимизда ва шу жумладан Ўзбекистонда коммунист меҳнат бригадалари ва зарбдорлари ҳаракати тобора кенг аяқ олмақда.

Аммо, меҳнатсевар совет оидасида жамоат учун фойдали меҳнатда қатнашишдан бўйинтовлаётган, меҳнатга қийинчилик билан бепарволик билан қараётган, жамият учун зарарли техникхўрларча кун қўраётган ҳаромхўрларча шахслар ҳали бор. Ана шу техникхўрлар бошқаларнинг меҳнати ҳисобига яшашмоқдалар. Улар жамиятга ҳеч нарсаси беришмайдилар, жамиятдан ҳамма нарсани олишга уришмоқдалар.

Жиноятларнинг кўчилиги жамиятнинг фойдали меҳнат билан шуғулланмаётган шахслар, техникхўрлар томонидан қилинганлигини фактлар яққол кўрсатиб турибди. Улар бузиқ ва беъмаъна ҳаёт кечириб ўтатишга, ўғирлик, фирибгарлик каби қабих воялардан фойдаланиб пул тўплайдилар.

Совет давлати бутун жамият манфаатларини қўлаб қўллаётган ҳуқуқ нормалари бўйсиз бақарилиши учун давлат оғирлари ва жамоат ташкилотлари томонидан кенг миқёсда олиб борилаётган маданий-тарбиявий ва ташкилотчилик ишларининг қийинчилигини, шу билан бир қаторда давлат ҳокимиятининг Қонунга бўйсунмаслиги мажбур этувчи, бу Қонунга иштироки суратда риоя қилиниши истеъдодли ва социалистик ҳуқуқтартибдорларни буздирилган кишиларнинг жазоланган мустақил куч ва процадидан ҳам фойдаланиш керак.

Бутун фикр ва ишлари билан порлок интибога иштироаётган совет кишиси гузал ҳаётимизга доғ тушираётган ҳамда яшашимизга

ва қуришимизга халақит бераётган ярамас сарқитларга асло тоқат қилмайди. Шу сабабли кейинги вақтларда совет жамоатчилиги хавфли жиноятчиларга қарши, шунингдек техникхўрларча кун қўраётган бекорчи унсуруларга қарши курашни кучайтириш зарур деб талаб қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ана шу талабларни эътиборга олиб, «Ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйинтовловчи ва жамият учун зарарли техникхўрларча кун қўрувчи шахсларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» Фармон қабул қилди.

Бу Фармонга мувофиқ, ёши ва соғлиғига қўра, меҳнат қилишга қодир бўлганлари ҳолда, Конституцияда белгиланган ана шу энг муҳим бурчини бажаришни истамаётган ва меҳнат қилмай топишган даромад билан яшаётган шахслар район (шаҳар) халқ судлари ва жамоатчилик йиғилишларининг ҳукми билан алоҳида белгилаб қўйилган жойларга қўйиб юборилади ва уларнинг меҳнат қилимай топан мол-мулкларини мусодала қилинади.

Қонунда кўчириб юборилган жойларда меҳнатдан бўйинтовловчи шахсларга таъсир кўрсатиш чоралари белгиланади ва айни вақтда гузалликлариини исбот қилган шахсларни кўчириш муддатининг камиди ярами ўтганидан кейин қўлга тўтилади олин озо қилиш мўдда тўтилади.

Сессиянинг тасдиқлаш тақдимида Қонун суд органларига ҳам, маъмурий органларга ҳам, жамоатчилигимизга ҳам қатта ҳуқуқлар беради.

Давлатни шармандаларча алдаш ва ўз ватандошларининг қонини туя қилиш йўли билан кун қўрувчи бўлган шахслар совет жамиятининг гузал ҳуқуқи аъзолари деб ҳисобланиши мумкин эмас. Совет қонунлари бундай моллар-думхўрларга қарши шафқатсиз кураш олиб боради. Аммо, Ватанимиз инсонпарвар ва адолатпарвардир. Ўзининг тирикчилик кечириб шаклланиб ўсган кишиларни қанақадан бел боғлаган ва халол меҳнат қила бошлаган киши қайтадан жамиятнинг ишончига сазовор бўла олади ва граждандлик ҳуқуқларига эга бўла олади.

Ҳеч шубҳа йўқки, янги Қонун техникхўрларга қарши курашда муҳим қўра бўлади. Шу сабабли Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссияси Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйинтовловчи ва жамият учун зарарли техникхўрларча кун қўрувчи шахсларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1961 йил 17 май Фармонини тасдиқлаш ва шу муносабат билан Ўзбекистон ССРнинг «Жамият учун зарарли, техникхўр унсуруларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1957 йил 27 май Қонунини ўз қучини йўқотди, деб топиш ҳақида тақлиф киритади. (Қарсақлар).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ТЎҒРИСИДА

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ
СЕКРЕТАРИ

ДЕПУТАТ Р. САХИБОВЕВ ДОКЛАДИ

Бешинчи қаҳриқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессиясидан кейин ўтган давр ичида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми бир қанча Фармонлар қабул қилди. Ўзбекистон ССР Конституциясига мувофиқ, бу Фармонлар Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан тасдиқланиши лозим.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР ҳуқуқий тақдимида мувофиқ, давлат бошқарув органлари системасига баъзи ўзгаришлар киритди. Масалан, 1961 йил 18 мартда «Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Қишлоқ хўжалик техникаси, запас қисмлар, минерал ўғитлар ва бошқа моддий-техника воситаларини сотиш, қолхўзлар ва совхозларда машиналарнинг ремонт қилиш ва улардан фойдаланишда ташкил этиш билан шуғулланидиган республика бирлашмасини» («Узсельхозтехника») тузиш тўғрисида» Фармон қабул қилди. Олий Совет Президиумининг 1961 йил 27 март Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Гаула маҳсулотлари министрлигининг қорхоналари ва ташкилотлари базасида Ўзбекистон ССР тайёрлаш министрлиги ташкил этилди.

Ана шу Фармонлар тасдиқланиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Конституциясининг Ўзбекистон ССР Министрлар Совети составини белгилувчи 48-моддасида ва Ўзбекистон ССР Конституциясининг республика министрликлариини белгилувчи 51-моддасига тегишли ўзгаришлар киритиш лозим.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўтган давр ичида ҳуқуқ аъзоларининг баъзи бирларини таъинлаб ва баъзи бирларини вазифасидан овоз этиш тўғрисида бир қанча фармонлар қабул қилди. 1961 йил 18 март Фармон билан ўртоқ Михаил Иванович Қичанов «Узсельхозтехника» республика бирлашмасининг расиси қилиб таъинланди. 1961 йил 27 март Фармон билан ўртоқ Муҳаммад Нўзодович Қурбонов Ўзбекистон ССР Тайёрлаш министрлиги қилиб таъинланди. Ўртоқ Юсуф Хоназаров бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан 1961 йил 27 март Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги вазифасидан овоз қилинди. Айни вақтда ўртоқ Назир Рулло Манноновни Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги қилиб таъинлаш тўғрисида Фармон қабул қилди.

Бешинчи сессиядан кейин Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССРнинг маъмурий-территориал бўлинишига баъзи ўзгаришлар киритиш тўғрисида Фармонлар қабул қилди.

1961 йил 7 январда «Тошкент об-ласти составида Оҳангарон райони тузиш тўғрисида» ҳамда «Тошкент ва Фарғона областлари ўртасидаги чегараларни қисман ўзгариштириш тўғрисида» Фармонлар қабул қилинди. 1961 йил 31 мартда «Ўзбекистон ССРнинг Андижон ва Фарғона областлари ўртасидаги маъмурий чегараларни ўзгариштириш тўғрисида» 1961 йил 8 февралда «Қашғарий районини меҳнатқашлар депутатлари Тошкент об-ласти Совети иттифотида ўзгариштириш тўғрисида» 1961 йил 5 апрелда «Тошкент об-ласти составида Янгйер районини тузиш тўғрисида», 1961 йил 8 майда «Шаҳар таъинидаги Мирзачўл посёлкасини об-ластга бўйсунувчи шаҳарга айлантириш тўғрисида», 1961 йил 27 мартда «Ўзбекистон ва Тожикистон ССР ўртасидаги чегараларни аниқ тасвирини тасдиқлаш тўғрисида», 1961 йил 15 майда «Ўзбекистон ССРнинг «Нишон» совхозини Тошкент об-ластидаги «Толимаркон» совхозига фойдалана-ётган қўшни ер участкасини Ўзбекистон ССР билан Тошкент об-ласти ўртасидаги республика чегарасининг тасвирига аниқлаш тўғрисида» Фармонлар қабул қилинди.

Ўтган давр ичида республика Олий Судининг составига баъзи ўзгаришлар киритилди. Масалан, ўртоқ Тўлаған Хасанович Расулев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 1961 йил 7 январда Фармонига мувофиқ, Ўзбекистон ССР Олий Судининг аъзолари вазифасидан овоз қилинди. Ўртоқ Юсуф Бойматов Ўзбекистон ССР Олий Советининг навбатдаги сессиясидан сайланишига қадар 1961 йил 12 январда Фармони билан унга Ўзбекистон ССР Олий Судининг аъзоси вазифасини бажариш тўғрисида Фармон қабул қилинди.

Ўртоқ Т. Х. Расулевни Ўзбекистон ССР Олий Судининг аъзоси вазифасидан овоз қилиш тўғрисидаги, шунингдек Ж. Бойматов ва Р. А. Янқо ўртоқлари Ўзбекистон ССР Олий Судининг аъзолари қилиб сайлаш тўғрисидаги Фармонлар тасдиқлаш ҳақида тақлиф киритилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР Конституциясини (Асосий Қонун)нинг 48 ва 51-моддаларига ўзгаришлар киритиш тўғрисидаги Қонунини ҳамда Фармонларини тасдиқлаш ҳақидаги қарорларини қабул қилиб, қабул қилишни Олий Советдан сўрайди. (Қарсақлар).

Фармонини ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйинтовловчи ва жамият учун зарарли техникхўрларча кун қўрувчи шахсларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1961 йил 17 майда Фармонини аър қонунга билан кутиб олдилар. Бу Фармонлар Ўзбекистон ССР Жиноят Кодексига қўшимча ва ўзгаришлар киритиш тўғрисидаги Қонун лойиҳасида гузал ифодасини топан. Мен сўзга чиққан ўртоқларнинг Ўзбекистон ССР Жиноят ва Жиноят-процессуал Кодексларига киритилган қўшимча ва ўзгаришлар ҳақидаги қонунлар лойиҳасини қабул қилиш ҳақидаги тақлифларини қувватлайман. (Қарсақлар).

Республикамиз меҳнатқашлари СССР Олий Совети Президиумининг «Алоҳида хавфли жиноятларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1961 йил 5 майдаги

Фармонини ҳамда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ижтимоий фойдали меҳнатдан бўйинтовловчи ва жамият учун зарарли техникхўрларча кун қўрувчи шахсларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1961 йил 17 майдаги Фармонини аър қонунга билан кутиб олдилар. Бу Фармонлар Ўзбекистон ССР Жиноят Кодексига қўшимча ва ўзгаришлар киритиш тўғрисидаги Қонун лойиҳасида гузал ифодасини топан. Мен сўзга чиққан ўртоқларнинг Ўзбекистон ССР Жиноят ва Жиноят-процессуал Кодексларига киритилган қўшимча ва ўзгаришлар ҳақидаги қонунлар лойиҳасини қабул қилиш ҳақидаги тақлифларини қувватлайман. (Қарсақлар).

Республикамиз меҳнатқашлари СССР Олий Совети Президиумининг «Алоҳида хавфли жиноятларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1961 йил 5 майдаги

Депутат Н. Ё. ЁҚУБОВ нутқидан

(ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРОКУРОРИ)

Мамлакатда коммунист жамият қуришнинг кенг қўлама аниқ олдиндаги ҳозирги дарвишида партия мустақамлаш қонунчилиги янада мустақамлаш ҳамда жамоат тартибидан сакланиши таъиниш масалаларини янги тарзда қўйиб, халқ этмоқда.

Социалистик гуманизм — афв умумий деган гап эмас. Тартиб-қонунларни қатъан бузувчи ва хавфли жиноятлар қилувчи шахсларга нисбатан либераллик билан қараш социалистик гуманизмга мулғало ётди. Партия таъиниш бериб айтмоқдаки, ҳар бир совет кишии ўзи қалол, ахши меҳнат қилиш билан бирга, бошқаларнинг меҳнатини ҳурмагаши, жамият кишилар меҳнати билан кучли бўлишини ҳамма эса тутини керак.

Совет кишиларининг ақсариёти бутун куч ва билликлариини умумий ишимизга бағишлаган ҳолда фидокорона меҳнат қилмоқда. Аммо ҳали ораминда айрим шахслар борки, улар меҳнатга бепарво қарайдилар, меҳнат қилмасдан топишган даромадлар ҳисобига яшашга иштирокчилар, давлат ёки жамоат ҳам-милари тортинмай қўл урадилар, ҳуқуқий қосибчилик, қўлга йиғиш ва порхўрчилик билан шуғулланидилар. Халқимиз бундай кишиларни ҳалқи суратда техникхўр деб атайдил. Сўнгги вақтларда Ўзбекистон прокуратура органлари давлат ва жамоат мулкини қатта миждор-да талон-торож қилган бир қанча шахсларни фож қилиб, жаобгарликка тортиди ва судга берди. Меҳнатқашлар социалистик мулкни талон-торож қилувчи шахслар ва

ўғирларга нисбатан энг қаттиқ жазо беришни талаб этиб. Жуда ҳаққоний иш тутмоқдалар.

Шу муносабат билан СССР Олий Совети Президиумининг «Алоҳида хавфли жиноятларга қарши курашни кучайтириш тўғрисида» 1961 йил 5 майда қабул қилган Фармони нихотда қатта аҳамиятга эгадир. Ана шу Фармонга мувофиқ, Ўзбекистон ССР Жиноят Кодексига иригила-ётган барча ўзгаришларини биз қўлаб-қувватлаймиз.

Коммунист партия сиёсий ҳаётдан топанган тақриблар раҳбарларнинг қўл солиш аرمىсини тарбиялаб етиштириди, улар учун халққа садоқат билан жиямат қил-лиш олий бурчдир. Шундай қил-шароитда топирилган иш учун ўз масъулиятини унутиб қўйган, ишларининг ҳақиқий аҳволини бўлиб қўрсатишга ва камчиликларни хас-пўшашга, баъзан эса очиндан-очин қўзғабумачилик қилишга мо-йил бўлган айрим раҳбарларнинг борлиги айниқса йўл қўйиб бўл-маслигини бир ҳолдир. Жиноят Ко-дексимизни бундай кишиларга нисбатан қаттиқ жазо беришни қўлада гутовчи модала билан тў-дирини ҳамдаги тақлиф мулғало тўғри тақлифдир. Кодексларимизга қиритиш тақлиф этилаётган бошқа қўшимча ва ўзгаришларини ҳам ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Ўзбекистон прокуратура орган-ларининг ҳодимлари республикада жиноятларга ҳамда социалистик қонунчилигини бузиш ҳолларига қарши кураш ишга ўз ҳиссалари-ни қўшадилар. (Қарсақлар).

Мантабларда имтиҳонлар бошланди

Партадан—
ишлаб чиқаришга

Тошкентдаги 28-ўрта мактаб-нинг ҳовлиси эрта тонгдан оқу-ноқлар билан тўлди. Бутун бу ер-га мактабнинг 10-синфини бити-рувчилар биринчи имтиҳон — ада-биётдан ишпо топириш учун йи-гилдилар.

Эрталаб соат 9. Имтиҳон комис-сиясининг раиси, мактаб директори У. Усмонов ўқувчиларни янгиҳон-лар бошланги билан табриқлай-ди, сўнгра ишпо темалари билан таништириди.

Темалар синф доскасига ёзил-ган, жимлик қўлди. Ўқувчилар ў-ларига ёққан темани таялаб олиб, ишпо ёнига киришдилар. Ишончи Ухтам Ёқубжонов, Маҳбуба Қо-симова ва Қўқор Турғуновлар биринчи бўлиб ёниб тамомланди-лар ва ўқитувчига топиридилар.

Республикамиздаги қўшпа ма-ктабларнинг ўқувчилари қаби бу мактабнинг 10-синфини битирувчи-лар ҳам етуқлик аттестати олган-ларидан сўнг саноат қорхоналари-га бориб ишлашга аҳд қилганлар.

А. МАЪЗУМОВ.

Республикамиз мактаблари-да имтиҳонлар бошланди. Кеча шаҳар ва қишлоқлардаги мак-табларда минглаб ўқувчилар етуқлик аттестати учун даст-лабки имтиҳонларни топириди-лар. Умумий фанлардан ҳуқур назарий билим олиш билан бир-ликда ижтимоий-фойдали меҳ-натга муҳаббат руҳида тарбия-ланган ёшларимиз имтиҳонлар-да аъло ва яхши баҳолар би-лан ўтиш, сўнгра фабрика ва заводларга, қуришларга, қол-хоз ва совхозларга бориб иш-лаш иштиёқи билан ёнадилар. Тошкент шаҳридаги 59-ўрта мактабнинг 10- синфини бити-рувчилар Ўткир Турсунхўжаев, Холда Одилова, Турғуной Ума-рова, Насиба Қосимова, Дил-бар Исроилова ва бошқалар етуқлик аттестати олгандан сўнг саноат қорхоналарига бо-риб, меҳнат қилиш истагини билдирдилар. Суратда: шу мак-табнинг X синф ўқувчилари ўзбек адабиётидан ишпо ёмоқ-далар.

Н. Глауберзон фотоси.

БУЛАР ТУРЛИ МАМЛАКАТЛАРДАН

Тошкент қишлоқ хўжалик инсти-тутининг кенг ва ёруғ аудиторияла-ридан бири. Ўрта бўйли ўзбек аёли аудиторияда ўтирган уч студента доскада иманиданги тушунтирмоқда. Бу — институтнинг рус тили ўқи-тувчиси Халима Исҳоқовна Шаҳобди-нова. Бироздан сўнг ўқитувчи студентлардан бирини доскага ча-қирди.

— Диалло Шериф, доскага мар-ҳамат.

Олдинги қаторда ўтирган, қор-жа гилак сочлари ўзига ярашган негр йигити олдинга чиқди. У ўқи-тувчининг саволларига дадил, ҳола-туна қилиб жавоб берди ва доскага мисоллар ёзди. Унинг ёзувлари грамматик ҳатосиз ва қиройил эди.

Даре тутагач, биз бу студентлар билан танишидик. Улар узоқ Африка-дан, Гвинея республикасидан келиб, Тошкент қишлоқ хўжалик институ-тида билим олишгаётган экан.

— Ҳозир биз тайёрлов курсида ўқиймиз,— дейди Диалло Шериф.— Тошкент келганимизда рус тилига биринч эъ айтмас экдик. Энди бема-лол таълимданган ва ёза оладиган бўлиб қолдик. Бунинг учун биз би-ринчи таъла ўқитувчимиз Халима Исҳоқовнадан миннатдорим.

Диалло Шерифнинг ҳамюртлари Конде Мамади ва Сако Банариалар ҳам ўзларининг ўқилиши, ҳаётлари ҳақида мароқ билан сўзлаб бериш-ди.

— Мамлакатимиз мустақилликка эришгач, халқ хўжалигига, айниқса мамлакат экономикасининг асосини ташкил қиладиган қишлоқ хўжали-ги учун миллий мутахассис қаларлар берак бўлиб қолди. Ҳукуматимиз бошқа қўшпа ёшлар қаторида биз-ни ҳам билим олиш учун Совет Иттифоқига юборди. Бу ерда бизни жуда яхши кутиб олинди. Ўзимиз-ни худди йиғишгадигдек ҳис қила-миз. Дардан кейин студентлар би-лан биргаликда кинотеатрларга бора-миз, бадини асарлар ўқиймиз, ша-ҳарни сайр қиламиз. Биз қасрга бормайлик, совет кишилари биз би-лан жуда дўстона муносабатда бў-ладилар.

Институтнинг 1 курсида ўқиётган гвинеялик студентлардан Сиссоко

Н. Глауберзон фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЖИНОЯТ ВА ЖИНОЯТ-ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСЛАРИГА ЎЗГАРТИШ ВА
ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

Депутат М. Й. ЙЎЛДОШЕВА нутқидан

(ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА СОЮЗЛАРИ СОВЕТИНИНГ
СЕКРЕТАРИ)

Республикамизда Совет Иттифо-қи Коммунист партиясининг XXII съезди шафарида социалис-тик мусобақа кун сайин аяқ ол-моқда. Коммунизм қуришнинг улғувор пландари. Коммунист партиянинг XX ва XXI съездлари-кейинги даврда мамлакатимиз-нинг халқ хўжалигига, фан ва ма-даният соҳасида эришган буюқ муваффақиятлари барча совет ки-шилари қаби Ўзбекистон меҳнат-қашларининг ҳам яққол гайратини кучайтириб юборди.

Раҳбарликнинг ленинча принци-плари гузал равишда қишлоқдан-ги иттифоқни республикадан ҳуқуқларининг кенгайтирилганли-ги, социалистик демократиянинг янада ривожлантирилганлиги, жа-моат ташкилотларининг роли ўс-ганлиги — буларнинг ҳаммаси халқнинг мислииз қучлари ва қобилиятларини рўббга чиқарди. Олманнинг коммунист меҳнат га-лабаси қўлағида қудратли ватан-парварлик ҳаракати совет киши-ларининг онги ўсганлигини кўрсат-увчи ёрқин далиллар. Партия, на-каса союзулари ва комсомол бу аяқобли ҳаракатни бутун чоралар билан ривожлантириб, янги киши-ни — коммунизмнинг актив ва оғир қурувчинини тарбиялаб етиштирмоқдалар.

Бизнинг мамлакатимизда данга-салар ва техникхўрлар учун соҳа-ад замчилар йўқ. Фақат айрим кишиларгина техникхўрларча кун қўрумоқдалар. Биз жамиятимизда бундай кишиларнинг бўлишига то-нат қилиб туришимиз мумкинми? Йўқ, тоқат қилиб туролмаймиз. Дангасаларга ва техникхўрларга қарши, одамларни меҳнатсеварлик руҳида тарбиялаш учун курашда

ҳамма воситалардан — жамоатчи-лик таъсири қучидан ҳам, мажбур этиш чораларидан ҳам фойдалана-лимоқда.

Республикада ҳозирги вақтда ўртоқлик судлари қатта роль ўй-найди. Касаба союз ташкилотлари кейинги йилларда бу судларнинг иштини аяқ жонлантириб юборди-лар. Жамоат тартибни сақлаш юзасидан халқ дружиналарини ташкил этишга қатта эътибор бе-рилади. Жамоатчилик тартибни қи-яқувчи, жиноятлар қилувчи шах-сларга нисбатан жамоатчилик йўли билан таъсир кўрсатиш формала-рини бундан буюқ ҳам қути билан ва муайян мақсадга қаратиб ри-вожлантириш зарур.

Шу билан бирга биз техникхў-рларча кун қўрувчи, жамият учун фойдали меҳнатдан бўйинтовлов-чи, қайқовчилик, самогон ва бош-на спирити ичимликлар тайёрлаш билан шуғулланувчи шахсларга нисбатан қаттиқ жазо чораларини қўлада тутадиган давлат қонунла-рини маъқуллаймиз. Бу қонунлар жиноятларга қарши курашда жу-да қатта роль ўйнайди. Қонун ло-йиҳаларида жиноий жаобгарликни кучайтириш, тақор жиноятлар қилувчи айниқса хавфли шахслар-га нисбатан ўлим жазоси қўла-ниш ҳам қўлада тутилганлиги му-лақот тўғри.

Ўзбекистон ССР Жиноят ва Жиноят-процессуал Кодексларига қўшимча ва ўзгаришлар кирити-лиш тўғрисидаги Қонун лойиҳа-рини социалистик қонунчилигини янада мустақамлашга ва социал-листик оидил суд органларининг фаолиятини яхшилашга қаратил-ган. (Қарсақлар).

Депутат Э. ХУДОЁРОВ нутқидан

(ОЛТИНТОПАН КОМБИНАТИ БОЙИТИШ ФАБ-
РИКАСИНING СТАРШИЙ ФЛОТАТОРИ)

Ўзбекистон ССР Олий Совети-нинг ҳозирги сессияси КПСС XXII съездида тайёргарлик гуфалли сиёсий ва меҳнат кўтарилишини янада юксалтириш кенг бир вазият-да ётмоқда. Совет кишиларининг қалби Улуғ совет Ватанимиз учун бағоят фахрлининг ва қувончли ҳис-туғирулар билан тўлиб-тош-гандир. Бу юзидан барча меҳнат-қашлар Ватанимизга завқ-шавқ ва умид билан назар ташламоқдалар.

Коммунист қуришларининг улғу-вор программаси совет демокра-

тизмияни бутун чоралар билан ри-вожлантиришни талаб қилади. Чу-нончи, совет қонун-қондаларини ва гузалликлариини қўқуқларини бу-зғувчиларга қарши чураш ишига халқ оқимасини мумкин қадар ке-нроқ қилиб ётмоқ керак. Бу нарса Ўзбекистон ССРнинг Жиноят ва Жиноят-процессуал Кодексларида ўзининг ёрқин ифодасини топан.